

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 5/2009 rd

Statsrådets redogörelse för EU-politiken

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 april 2009 statsrådets redogörelse för EU-politiken (SRR 4/2009 rd) till stora utskottet för beredning och beredde samtidigt fackutskotten möjlighet att lämna utlåtande om ärendet till stora utskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- inrikesminister Anne Holmlund
- migrations- och Europaminister Astrid Thors

- EU-specialsakkunnig Merja Turunen, statsrådets kansli
- biträdande chef, konteramiral Matti Möttönen, räddningsöverdirektör Pentti Partanen, polisdirektör Kari Rantama, konsultativ tjänsteman Maarit Nikander och överinspektör Tuomas Koljonen, inrikesministeriet
- regionutvecklingsdirektör Jussi Yli-Lahti, arbets- och näringsministeriet
- direktör Jaana Vuorio, Migrationsverket
- specialmedarbetare Annukka Mäkinen, Finlands Kommunförbund
- professor Juha Raitio.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Öppenhet och principen om god förvaltning

Enligt redogörelsen måste EU:s handlande bygga på tydliga grundläggande värden, såsom främjande av demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet, rättsstatsprincipen, öppenhet och hållbar utveckling.

Förvaltningsutskottet håller med om det ovan sagda och understryker behovet att utveckla EU-institutionernas verksamhetsformer på ett sätt som främjar bättre lagstiftning, öppenhet, närhetsprincipen och effektivitet. När unionens verksamhet utvärderas är det bland annat från medborgarsynpunkt viktigt att öppenhetsprincipen utsträcks till unionens samtliga institutio-

ner. Det ingår i faktisk demokrati att man omfattar principerna om god förvaltning, korruptionsbekämpning och insyn i beslutsprocessen.

Migrations-, flykting- och asylpolitiken

Enligt redogörelsen ska EU på 2020-talet vara ett attraktivt område för arbetskraftsinvandring.

I enlighet med det mål som ställdes upp vid Europeiska rådets möte i Tammerfors 1999 ska man ha fått till stånd ett europeiskt asylsystem senast 2010. På normnivå har det skett vissa framsteg i detta avseende, bland annat har minimidirektiv antagits. I praktiken har medlemsländerna ändå följt en mycket varierande asylpolitik. Utskottet förutsätter att Finland inom EU aktivt och bestämt arbetar för en asylpolitik som

bygger på enhetliga normer och gemensam tillämpningspraxis. Det är samtidigt nödvändigt att se till att EU:s yttre gräns övervakas effektivt och att normerna på unionsnivå iakttas i asylförfarandet. Dessutom måste medlemsstaterna se till att Genèvekonventionen och andra internationella människorättsförpliktelser följs.

Under sitt ordförandeskap kom Finland med ett viktigt initiativ som gäller gemensamt ansvar i asylförfarande (extended European solidarity in immigration, border control and asylum policies; utvidgad europeisk solidaritet i fråga om politik som rör invandring, gränskontroller och asyl). Avsikten med initiativet är att stödja de medlemsstater som har flest asylsökande. Det handlar om att det EU-land som en asylsökande först anländer till från ett land utanför unionen får kompensation av EU för sina kostnader för asylförfarandet efter att ha registrerat sökanden allteftersom asylprocessen har konstaterats fortskrida i landet i fråga. Finlands initiativ är fortfarande aktuellt och utskottet vill lyfta fram dess betydelse.

Under den senaste tiden har Finlands och EU:s asylpolitik stött på allt större problem till följd av kraftiga flyttrörelser. Det förefaller också som om den olagliga invandringen till unionen. Uppskattat i antalet fall av olaglig invandring ligger tyngdpunkten på de östliga och mellersta delarna av Medelhavsområdet, och då främst från norra och östra Afrika samt Mellanöstern. Italien, Grekland och Spanien har fått ta emot det största antalet illegala invandrare.

Förvaltningsutskottet understryker att varje asylansökan måste behandlas individuellt och behovet av internationellt skydd bedömas från fall till fall. De som har anlänt olagligt till landet och de så kallade Dublinfallen ska så snabbt som möjligt återsändas till avgångs- eller transitlandet, samtidigt som man genom de metoder som det internationella samarbetet och biståndspolitiken medger ska försäkra sig om att återsända personer bemöts sakligt. EU:s eventuella framgångar med humanitära projekt i utvecklingsländer, särskilt när det gäller utvecklingsproblem i länder i Afrika, har betydelse också för hur stora insatser det kommer att krävas av EU och vilka

lösningar man går in för i migrations- och asylpolitiken.

Sammanfattningsvis anser utskottet att EU ska a) satsa på en effektiv övervakning av den yttre gränsen, b) skapa ett gemensamt och effektivt asylsystem som garanterar rättssäkerheten, c) ställa upp gemensamma grunder för beviljande av internationellt skydd och d) se till att Dublinsystemet fungerar.

Inre säkerhet

I redogörelsen konstateras det att den inre säkerheten är viktig för medborgarna. Kriminalitet och terrorism bryr sig inte om gränser. De brottsbekämpande myndigheterna måste kunna samarbeta effektivt inom hela EU. Ett effektivt polis-samarbete med gemensamma principer och samarbete när det gäller gränskontroll är önskvärda utvecklingstrender.

Den allt mer globala organiserade brottsligheten, som vädrar morgonluft i takt med att EU och Schengenområdet utvidgas och informationssystemen globaliseras, påverkar verksamhetsmiljön för brottsbekämpningen i Finland. Det har blivit allt viktigare med ett fungerande och sektorsövergripande brottsbekämpningssamarbete, där det internationella samarbetet så friktionsfritt som möjligt är kopplat till det nationella samarbetet. Särskilt när det gäller att bekämpa den organiserade internationella brottsligheten understryker utskottet vikten av att utnyttja den kompetens som Europol har.

Polisiärt samarbete. I det följande fleråriga programmet för rättsliga och inrikes frågor (det s.k. Stockholmsprogrammet) bör effektiviserat informationsutbyte ha hög prioritet inom det polisiära samarbetet. Det är viktigt att de lösningar man går in för när det gäller informationsutbyte fungerar allt bättre och är allt effektivare på EU-nivå. Samtidigt måste man se till att dataskyddet fungerar när det gäller området med frihet, säkerhet och rättvisa.

Samarbetet kring gränskontroll. Ett aktivt stöd för att skapa ett system för gemensam gränsförvaltning för EU främjar samtidigt en integrerad

och enhetlig tillämpning av Schengenregelverkets gränsbestämmelser i alla medlemsstater. Utskottet anser det viktigt att Finland deltar aktivt i den europeiska gränsförvaltningsbyråns (Frontex) verksamhet och i att utveckla byrån. Det är nödvändigt att ge Frontex självständig operativ behörighet åtminstone i mer permanenta och långvariga operationer. Det skulle därigenom vara möjligt att stödja exempelvis en medlemsstat som står under ett hårt tryck från illegal invandring genom att överlåta personal och materiel för den gränskontroll som hör till det landet. Frontex skulle ansvara för samordningen och ett sådant projekt kunde delvis finansieras av unionen.

Räddningssamarbete. Räddningstjänsten (civilskyddet) har formen av regeringssamarbete där beslutsfattandet för närvarande förutsätter konsensus mellan medlemsstaterna. När bestämmelserna enligt det konstitutionella fördraget träder i kraft blir situationen en annan och beslut i räddningstjänstfrågor kan fattas genom majoritetsbeslut. Ansvar för att ordna räddningstjänst och se till utrustningen ankommer på medlemsstaterna själva. EU har inte någon räddningstjänstenhet och ger inte heller ut någon ersättning för kostnaderna för räddningsoperationer. Någon ersättning för kostnader för ömsesidig hjälp vid olyckor betalas inte heller ut av unionen. Utskottet stöder regeringens ståndpunkt enligt vilken Finland bereder sig på att lämna internationell handräckning genom olika, för ändamålet planerade räddningsformationer.

Regional- och strukturpolitik

Den grundläggande tanken för regional- och strukturpolitiken är att stödja unionens fattigaste regioner och de regioner som har bestående ogynnsamma förhållanden. Utvidningen har inneburit att man har blivit tvungen att inrikta regional- och strukturpolitiken allt mer på fattiga länder och regioner. Östra Finlands status som övergångsområde upphör 2013. Ändå har många regioner i Finland svåra och till och med i unionsperspektiv exceptionella och bestående nackdelar, såsom långa avstånd, gles befolkning och

nordliga förhållanden. Utskottet anser att dessa nackdelar också i framtiden måste beaktas som prioriteringsområden i EU:s regional- och strukturpolitik och att Finland bör föra fram detta som sin ståndpunkt. Också den stora mängden sjöar och vattendrag i landet borde accepteras som en bestående nackdel. Områden med strukturomvandling lider ofta av flera nackdelar och därför är det synnerligen viktigt för dem att de regional- och strukturpolitiska stöden betalas ut också i framtiden.

Förvaltningsutskottet förhåller sig reserverat till tanken på att förkorta perioden för EU:s budgetram till fem år såvida inte ramförslaget samtidigt kan ändras så att det går allt snabbare att komma i gång med nya projekt.

Utskottet anser att såväl innehållet i som förvaltningen av regional- och strukturpolitiken borde förenklas och medlemsländerna ges större beslutanderätt i ärenden som gäller dem. När Lissabonfördraget träder i kraft kommer kommunernas och regionernas betydelse inom EU att öka. Dessa områden måste i framtiden höras i större utsträckning i regionalpolitiska avgöranden. EU:s regional- och strukturpolitik ska sikta på att stödja en konkurrenskraft som bygger på regionernas egna förutsättningar och starka områden samt kompetens. På detta sätt kan vi säkerställa framtiden för vår nordliga välfärdsstat och hålla hela landet befolkat samtidigt som den ekonomiska aktiviteten är hög.

Enligt förvaltningsutskottets uppfattning måste EU:s regionalpolitik också beakta den nordliga dimensionen. Genom den är det möjligt att främja företagsverksamhet i våra närområden och utveckla infrastruktur och andra förutsättningar för handel och investering.

Regional- och strukturpolitiken bör också i större utsträckning prioritera konkurrenskraft. Det är motiverat att utveckla en resultatstyrningsmodell med effektiva utvärderings- och uppföljningsmekanismer. Genom effektivare allokering kan sammanhållningspengarna märkbart stödja tillväxt och sysselsättning. Medlemsländer som inte följer de strukturrekommendationer som det fått i fråga om den ekonomiska politiken borde inte få regionstöd. Detta skulle

ge regional- och strukturpolitiken bättre genomslag och skapa incitament att genomföra reformer av de ekonomiska strukturerna.

Utlåtande

Som sitt utlåtande anför förvaltningsutskottet

att stora utskottet beaktar det som anförs ovan och

att utskottet förutsätter att Finland inom unionen aktivt och bestämt arbetar för att åstadkomma en asylpolitik med enhetliga normer och enhetlig tillämpningspraxis samt driver Finlands initiativ från ordförandeskapet om ett solidariskt asylförfarande (extended European solidarity in immigration, border control and asylum policies).

Helsingfors den 12 maj 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tapani Tölle /cent
vordf. Tapani Mäkinen /saml
medl. Thomas Blomqvist /sv
Maarit Feldt-Ranta /sd
Juha Hakola /saml
Anne Kalmari /cent
Oiva Kaltiokumpu /cent

Timo V. Korhonen /cent
Outi Mäkelä /saml
Petri Pihlajaniemi /saml
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Unto Valpas /vänst
ers. Elsi Katainen /cent
Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Sivonen.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Förvaltningsutskottet har i sitt utlåtande om statsrådets redogörelse för EU-politiken (SRR 4/2009 rd) mycket detaljerat och omfattande behandlat frågor som hör till utskottets behörighetsområde.

I utlåtandet konstateras det helt korrekt att unionsorganens verksamhetsprinciper borde utvecklas mot bättre lagstiftning, större öppenhet, främjande av närhetsprincipen och effektivare verksamhet. I utlåtandet understryks det att öppenhetsprincipen borde tillämpas i alla EU-institutioner och att det ingår i faktisk demokrati att man omfattar principerna om god förvaltning, korruptionsbekämpning och insyn i beslutsprocessen. Alla ovan beskrivna mål blir endast tomt prat om man samtidigt inom EU bereder för alla medlemsländer förpliktande lagstiftning såsom öppenhetsförordningen, som strävar efter att allt effektivare gömma undan beslut som fattas inom EU-byråkratin och även beslutsfattarna.

Om medlemsstaternas myndigheter ytterligare ökar sitt samarbete bland annat när det gäller inre säkerhet, gränskontroll och räddningssamarbete kommer detta att bidra till en allt snabbare utveckling mot en förbundsstat, som enligt min uppfattning är en negativ inriktning.

I utlåtandet konstateras det att EU:s mål i enlighet med Europeiska rådets möte i Tammerfors 1999 har varit att senast 2010 få till stånd ett enhetligt europeiskt asylsystem. I utlandet sägs det att man på normnivå, genom att godkänna minimidirektiv, har tagit några steg framåt. I praktiken har ändå medlemsländerna fört ytterst olika typer av asylpolitik, vilket bland annat bevisas av att de mål man gemensamt ställde upp i Tammerfors inte har kunnat nås trots att det har funnits tid i tio år att genom praktiskt samarbete vidta konkreta åtgärder. Detta indikerar i sin tur att Finlands regering bedriver en EU-politik som

har ett alltför långsamt tempo och som nästan kan beskrivas som tandlöst.

Om Lissabonfördraget träder i kraft innebär det att den så kallade pelarindelningen slopas, vilket leder till att initiativrätten och makten i allt högre grad koncentreras till Bryssel. Enligt min uppfattning borde man i utlåtandet ha fäst större avseende vid den så kallade närhetsprincipen. I EU-politiken borde man även i övrigt alltid prioritera det egna landets medborgare och möjligheten att fatta beslut i överensstämmelse med närhetsprincipen. Utgångspunkten ska enligt min uppfattning vara att vi förhåller oss negativt till alla projekt som stöder en utveckling mot en förbundsstat.

När det gäller regional- och strukturpolitiken har utskottet på ett mycket lyckat sätt fört fram de problem som ogynnsamma förhållanden har inneburit för landets ekonomi och näringsliv. Förslaget att den rikliga mängden sjöar och vattendrag i vårt land i framtiden ska betraktas som en bestående nackdel är bra. Men man hade ändå mer kunnat understryka att det krävs mindre byråkratiska beslutsmekanismer genom vilka EU-finansieringen kan utnyttjas fullt ut. Enligt min uppfattning borde utskottet i sitt utlåtande ha fäst avseende vid att EU:s finansieringsprogram inte ska omfatta alltför stora geografiska områden. Detta leder nämligen till att mer utsatta regioner inte i form av stöd får all den nytta som de i princip har rätt till.

Det ställningstagande till asylpolitik som utskottet föreslår i sin kläm är ett lyckat sätt att lyfta fram asylfrågor. Stora utskottet bör beakta detta i sitt eget betänkande och på detta sätt påverka statsrådet som bör lyfta fram frågan i berörda EU-institutioner.

Rent allmänt vill jag konstatera att man i utlåtandet borde ha poängterat att den finländska regeringens EU-politik till stora delar har varit misslyckad.

Ståndpunkt

Med stöd av det som anføres ovan anser jag

*att förvaltningsutskottet i sitt utlåtande
borde ha beaktat det som anføres ovan.*

Helsingfors den 12 maj 2009

Pirkko Ruohonen-Lerner /saf